

Advokatfirman
Ann-Christine Johnsson AB

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 1

INKOM: 2020-11-13
MÅLNR: Ö 5975-20
AKTBIL: 1

Till

Högsta domstolen

ÖVERKLAGANDE

KLAGANDE: Socialnämnden i Danderyds kommun, 212000-0126,
Box 28,
182 11 Danderyd

Ombud: Advokaten Ann-Christine Johnsson,
Advokatfirman Ann-Christine Johnsson AB,
Döbelnsgatan 18, 1 tr,
113 58 Stockholm
0708 – 612 950, aj@advokataj.se

MOTPART: Eva Lindholm, 690504-0165,
Ymervägen 12 B,
182 67 Djursholm

Ombud: Advokaten Therese Ström,
Therese Ström Advokatbyrå AB,
Köpmangatan 15, 1 tr,
111 31 Stockholm

SAKEN: Avvisning

**ÖVERKLAGAT
AVGÖRANDE:** Svea hovrätts beslut 2020-10-21 i mål Ö 7510-20

Jag får i egenskap av ombud för Socialnämnden i Danderyds kommun överklaga Svea hovrätts beslut 2020-10-21 i mål Ö 7510-20 och framställa följande

YRKANDE

Socialnämnden yrkar att Högsta domstolen, med undanröjande av hovrättens och tingsrättens beslut, ska avvisa Eva Lindbloms talan.

GRUND

Grunden för yrkandet är att talan är väckt mot fel part. Talan i ett vårdnadsmål kan inte riktas mot Socialnämnden. Socialnämnden är inte partsbehörig.

OMSTÄNDIGHETER

Bakgrund

Målet gäller Adrian, som föddes den 31 augusti 2014 i Kalifornien, USA av surrogatmodern Christina Brock. Far till Adrian är Johan Olofsson. Faderskapet fastställdes av Attunda tingsrätt genom dom meddelad den 17 oktober 2017. Mor till Adrian är Eva Lindholm. Moderskapet följer av ett beslut meddelat av Högsta domstolen den 13 juni 2019. Genom beslutet förklarade domstolen att en lagakraftvunnen dom som meddelats av Superior Court of the State of California den 24 juni 2015 i mål mellan Eva Lindholm och surrogatmodern Christina Brock gällde i Sverige i fråga om fastställande av moderskap.

Adrian har alltså två föräldrar; modern Eva Lindholm och fadern Johan Olofsson, men ingen vårdnadshavare

Eva Lindholm och Johan Olofsson var sammanboende vid tidpunkten för Adrians födelse. Något år senare separerade de.

Eva Lindholm har väckt talan mot Socialnämnden och yrkat få fastställt att hon är ensam vårdnadshavare till Adrian.

Socialnämndens roll

Socialnämnden är en kommunal nämnd. I 14 kap. 2 § regeringsformen anges att kommunerna på den kommunala självstyrelsens grund sköter vissa angelägenheter som bestäms i lag. På samma grund sköter kommunerna även de övriga angelägenheter som bestäms i lag.

Socialnämnden har i vissa fall talerätt i vårdnadsmål. Detta anges då uttryckligen i lagtexten i föräldrabalken. I förevarande fall ligger emellertid vårdnadsfrågan utanför de uppdrag avseende vårdnad som socialnämnden har fått av lagstiftaren.

Underinstanserna har genom analog tillämpning av 6 kap. 8 a § andra stycket och 6 kap. 9 § andra stycket föräldrabalken funnit att Eva Lindholm ska få väcka talan mot Socialnämnden. I skälen för beslutet anges bl.a. att "Den förälder som söker vårdnaden om barnet är sökande/kärande medan Socialnämnden är motpart/svarande" (Tingsrättens aktbilaga 29, s. 14). Vidare anges bl.a. att "Gemensamt för bestämmelserna i 6 kap. 8 a § andra stycket och 9 § andra stycket föräldrabalken är att talan ska väckas mot Socialnämnden" (Tingsrättens aktbilaga 29, s. 15). Talan kan emellertid inte väckas MOT Socialnämnden i dessa fall. Socialnämnden kan väcka talan om att flytta över vårdnaden om en eller båda föräldrarna är varaktigt förhindrade att utöva vårdnaden (6 kap. 8 a § andra stycket FB). Socialnämnden kan också initiera en prövning genom anmälan till rätten om en förälder som är ensam vårdnadshavare har dött (6 kap. 9 § andra stycket FB). Talan kan däremot inte riktas mot Socialnämnden.

De tolkningar som underinstanserna gjort ryms således inte inom de angivna lagrummen och innebär kommunala åligganden som går utöver vad som är föreskrivet i lag.

Övrigt

I alla frågor om vårdnad ska barnets bästa vara avgörande. Vid bedömningen av vad som är bäst för barnet ska det enligt 6 kap. 2 a § bl.a. särskilt fästas avseende vid barnets behov av en nära och god kontakt med båda föräldrarna. Socialnämndens uppfattning är att det är viktigt att båda föräldrarna får komma till tals för att en bedömning ska kunna ske av vad som är bäst för Adrian i fråga om vårdnad, boende och umgänge. Parter i målet borde därför vara föräldrarna.

I övrigt hänvisas till vad som tidigare anförts i hovrätten.

SKÄL FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

Som grund för prövningstillstånd åberopas ändrings-, gransknings- och prejudikatdispens.

Överklagandet avser frågan om talan kan väckas mot Socialnämnden i ett mål avseende fastställande av vårdnadshavare vid surrogatmoderskap. Det saknas rättspraxis i frågan, varför ett avgörande till ledning av rättstillämpningen behövs av Högsta domstolen.

I prövningen ingår även frågan om hur långt det är rimligt att gå vid en laganalogi. Underinstanserna har utan lagstöd gett Socialnämnden en roll som ligger utanför de uppdrag avseende vårdnad som Socialnämnden har fått av lagstiftaren. Något som påverkar kommunens verksamhet. De lagregler som tillämpats analogivis är 6 kap. 8 a § andra stycket och 6 kap. 9 § andra stycket föräldrabalken. I skälen för beslutet anges att Socialnämnden är motpart/svarande i mål enligt dessa bestämmelser och att talan ska väckas mot Socialnämnden (Tingsrättens aktbilaga 29 s. 14 och s. 15). I båda fallen är det emellertid Socialnämnden som har möjlighet att initiera en förändring av vårdnaden genom ansökan om stämning respektive anmälan. Socialnämnden är alltså kärande/sökande. Det går inte att väcka talan MOT socialnämnden enligt dessa bestämmelser. Analogin brister således i fråga om partsställningen.

Socialnämnden menar även att den laganalogi som redovisats i skälen för det överklagade beslutet gör att det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som tingsrätten kommit till. Något som inte går att bedöma utan att ta upp målet till prövning.

Stockholm den 4 november 2020

Ann-Christine Johnsson